

Sygn. akt IV U 888/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Czernecka-Kozak

Protokolant: Małgorzata Olesiak

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania H. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 12 kwietnia 2013 roku znak: (...)

w sprawie H. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o wypłatę emerytury za okres od 01 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej się H. O. prawo do wypłaty emerytury za okres od dnia 01 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku wraz z ustawowymi odsetkami od kwot emerytury należnych do wypłaty za ten okres - od dnia 11 stycznia 2013 roku do dnia zapłaty;

II. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt IV U 888/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24 października 2013 roku

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2013 roku; znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. - działając na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego – odmówił H. O. uchylecia decyzji z dnia 26 września 2011 roku, znak: (...) w części w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury na okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 257, poz. 1726) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/2012, z dniem 22 listopada 2012 roku podjęto H. O. wypłatę wstrzymanej emerytury. Wyrok TK został ogłoszony w dniu 22 listopada 2012 roku, w związku z czym tego dnia utracił moc art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS będący podstawą zawieszenia emerytury. Trybunał Konstytucyjny nie wskazał innej daty utraty mocy obowiązującej tego przepisu. Wobec powyższego - zdaniem ZUS - wyrok TK z 13 listopada 2012 roku nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 roku okresu zawieszenia emerytury na

podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W tym stanie rzeczy – w ocenie organu rentowego - brak jest podstaw do wypłaty wyrównania emerytury za cały okres zawieszenia.

Od powyższej decyzji odwołała się H. O. zarzucając, że nie zgadza się z decyzją w części, w której odmówiono jej wyrównania zawieszanej emerytury za okres od dnia 01 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku. Powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku. Odwołująca podkreśliła, że przepisy na podstawie których zawieszono jej emeryturę były niekonstytucyjne od daty ich wejścia w życie. Odwołująca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i nakazanie wypłaty zaległych kwot wraz z odsetkami.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc argumentację, którą posłużył się w zaskarżonej decyzji.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był w całości bezsporny i przedstawiał się następująco:

Odwołująca się H. O. urodziła się (...). Decyzją z dnia 21 września 2010 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. przyznał H. O. emeryturę od dnia 1 września 2010 roku, z terminem płatności ustalonym na dzień 10 każdego miesiąca. Odwołująca od dnia 1 września 1989 roku jest nieprzerwanie zatrudniona w Zespole Szkół (...) w G..

Decyzją z dnia 26 września 2011 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. - działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 257, poz. 1726) - od dnia 1 października 2011 roku wstrzymał H. O. wypłatę emerytury z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia.

Dnia 29 listopada 2012 roku odwołująca się - powołując się na wyrok TK z dnia 13 listopada 2012 roku, K 2/12 - złożyła do ZUS wnioski o wypłatę zaległej emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku wraz z odsetkami. Decyzją z dnia 7 stycznia 2013 roku ZUS wznowił H. O. wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 roku.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie H. O. zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Niniejsza sprawa dotyczyła decyzji, w której organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury z uwagi na fakt, że odwołująca się po wejściu w życie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) nie rozwiązała stosunku pracy i kontynuowała zatrudnienie posiadając prawo do emerytury. Powyższy przepis – dodany do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku - zniósł możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskują od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku - na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 roku. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury podlegała wstrzymaniu poczynając od 1 października 2011 roku. Regulacja ta nie wyłączała możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależniała wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem

wniosku o emeryturę. Emeryt mógł wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostałby zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Przy tym, osoby, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny mogły bez ograniczeń łączyć emeryturę z zarobkiem, gdyż nie stosowało się do nich zasad zmniejszenia oraz wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na wysokość osiągniętych zarobków.

Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku musiały - na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - poddać się nowej -mniej korzystnej dla nich - treści ryzyka emerytalnego. Oznacza to, że ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 roku. Oznaczało to dla nich, że - chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę musieli rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać - oczywiście, jeśli znaleźli nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie ich zatrudnić.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych - wobec wejścia w życie omówionej wyżej regulacji oraz wobec faktu, iż H. O. kontynuowała zatrudnienie - decyzją z dnia 26 września 2011 roku wstrzymał wypłatę emerytury od 1 października 2011 roku.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. K 2/12 stwierdził, że art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art.

2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu orzeczenia Trybunał Konstytucyjny wskazał, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. Trybunał zakwestionował zatem możliwość zastosowania art. 28 ustawy tylko w zakresie, w jakim dotyczy to osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku, czyli w okresie po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a przed wejściem w życie art. 103 a tej ustawy, dodanego ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz zmianie niektórych innych ustaw - tj. w czasie gdy obowiązywała regulacja nie zawierająca wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

H. O. - powołując się na powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego - wniosła w dniu 29 listopada 2012 roku wniosek o wypłatę emerytury wstrzymanej decyzją z dnia 26 września 2011 roku. Odwołująca zachowała miesięczny termin od dnia wejścia w życie orzeczenia TK do wniesienia skargi o wznowienie postępowania administracyjnego przewidziany w art. 145a kodeksu postępowania administracyjnego (powyższe orzeczenie zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 roku - Dz.U. 2012.1285).

W niniejszej sprawie bezspornym było, że H. O. nabyła prawo do emerytury od 1 września 2010 roku (czyli w okresie, który wskazał Trybunał Konstytucyjny w cytowanym wyżej wyroku), a zatem nie ma do niej zastosowania art. 103 a ustawy

o emeryturach i rentach z FUS. Skoro zatem powyższy przepis nie ma zastosowania do skarżącej – brak było podstaw do wstrzymania przez organ rentowy wypłaty świadczenia od dnia 1 października 2011 roku. Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia

18 maja 2010 roku (III UK 2/10) stwierdził, że skutkiem utraty domniemania konstytucyjności ustawy w konsekwencji wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku stwierdzającego jej niezgodność z Konstytucją, jest obowiązek zapewnienia przez sądy orzekające w sprawach, w których przepis ten ma zastosowanie, stanu zgodnego z Konstytucją wynikającego z wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Biorąc pod uwagę powyższe – w ocenie Sądu istnieją podstawy do wznowienia wypłaty świadczenia emerytalnego skarżącej od daty jego wstrzymania tj. od 1 października 2011 roku. Późniejsza publikacja wyroku jest bez znaczenia, istotna dla rozstrzygnięcia jest okoliczność, że przepis, w oparciu o który organ rentowy wstrzymał skarżącą wypłatę świadczenia od początku obowiązywania był niekonstytucyjny i nie mógł stanowić podstawy do wstrzymania wypłaty świadczeń. Stanowisko takie zostało potwierdzone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2013 roku - II UK 299/12, z 7 marca 2013 roku - I UK 519/12 oraz z 25 kwietnia 2013 roku - I UK 593/12.

Wobec powyższego, Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał H. O. prawo do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku z ustawowymi odsetkami od kwot należnych za ten okres do wypłaty - od dnia 11 stycznia 2013 roku do dnia zapłaty.

Odwołująca się zarówno we wniosku, złożonym do ZUS, jak i w odwołaniu od zaskarżonej decyzji żądała zasądzenia należności wraz z odsetkami za cały okres wstrzymania wypłaty świadczenia. Powyższe żądanie zasługuje częściowo na uwzględnienie. W ocenie Sądu istnieją podstawy do zasądzenia odsetek ustawowych od kwot emerytury należnych do wypłaty za okres od 11 stycznia 2013 roku. Bezspornym

w sprawie było, że termin płatności emerytury odwołującej był wyznaczony na dzień 10-go każdego miesiąca. H. O. złożyła wniosek o wypłatę wstrzymanej emerytury dnia

29 listopada 2012 roku. Zatem - skoro żadne okoliczności nie wymagały wyjaśnienia - zgodnie z treścią art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 30-dniowy termin do wydania decyzji w tej sprawie upłynął dnia 29 grudnia 2012 roku. W związku z tym – stosownie do art. 118 ust. 5 ustawy – wypłata świadczenia powinna nastąpić w najbliższym możliwym terminie płatności tj. 10 stycznia 2013 roku. Organ rentowy nie wydał decyzji o podjęciu emerytury za sporny okres i nie dokonał wypłaty świadczenia w powyższym terminie, a zatem od dnia 11 stycznia 2013 roku istnieje opóźnienie w wypłacie świadczenia należnego odwołującej się.

Nie zasługiwało natomiast na uwzględnienie żądanie zasądzenia odsetek za cały okres wstrzymania emerytury. Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października

1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie można uznać, by wstrzymanie wypłaty świadczenia odwołującej nastąpiło na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. Należy wskazać, że ZUS prawidłowo zastosował obowiązującą wówczas regulację ustawową. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - jako organ administracji - jest zobowiązany do stosowania obowiązujących przepisów i nie ma możliwości wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o ewentualne stwierdzenie zgodności określonych przepisów z Konstytucją. W związku z tym - zdaniem Sądu - w tym przypadku nie można mówić o odpowiedzialności organu rentowego za stosowanie regulacji, uznanej następnie za niezgodną z Konstytucją. Taką sytuację należy natomiast traktować jako błąd ustawodawczy, który nie jest objęty regulacją art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów oddalił odwołanie w zakresie żądania odsetek za okres przypadający przed dniem 11 stycznia 2013 roku.